

Фаринник Василь Іванович,

старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права, доктор юридичних наук, доцент

СУБ'ЕКТИВНИЙ ФАКТОР У ФУНКЦІОНУВАННІ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ДОКУМЕНТООБІГУ СУДУ ТА СПОСОБИ ЙОГО НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ

Отримання дозволів на проведення ряду процесуальних дій здійснюється шляхом подання клопотання слідчому судді. Після подачі клопотання, воно розглядається слідчим суддею, який визначається Автоматизованою системою документообігу суду (надалі – АСДС) в порядку, передбаченому частиною третьою ст. 35 Кримінального процесуального кодексу України. Практично визначення слідчого судді здійснюється АСДС під час реєстрації відповідного клопотання за принципом вірогідності, який враховує кількість проваджень, що знаходяться на розгляді у суддів, перебування суддів у відпустці, на лікарняному, у відрадженні, але незалежно від того, який слідчий суддя розглядав інші клопотання у цьому ж кримінальному провадженні раніше.

Тобто рішення є ефективним у рамках судової системи, адже таким чином усувається можливі прояви зацікавленості (у тому числі і такої, що має корупційний характер) окремих суддів у результатах розгляду, оскільки представники як захисту так і обвинувачення не мають можливості вплинути на конкретного суддю (не будучи обізнаними кого саме АСДС визначить для розгляду клопотання). Разом з тим, існує ряд чинників, які обумовлюють необхідність певного коригування такої системи розподілу, оскільки вводять у неї певний суб'єктивний фактор:

– така система дозволяє подання сторонами кримінального провадження (у межах одного кримінального провадження) великої кількості клопотань аналогічного змісту, які АСДС визначає до розгляду різним суддям, кожний з яких не обізнаний з особливостями та нюансами конкретного провадження, що необхідно для прийняття обґрунтованого рішення;

– оскільки АСДС не унеможливує подання сторонами кримінального провадження великої кількості клопотань аналогічного змісту, і у залежності від того яка сторона подає клопотання (захисту або обвинувачення) матеріали щодо обґрунтування клопотання мають відповідний суб'єктивний ракурс, то внаслідок цього різними суддями приймаються діаметрально різні рішення з одних і тих же питань;

– цю особливість використовують певні недобросовісні суб'єкти, коли наприклад у результаті розгляду клопотань сторони захисту про скасування арешту на майно – отримавши одне рішення про відмову у задоволенні клопотання сторона захисту продовжує вносити ідентичні клопотання (у надії, що буде прийнято необхідне рішення), що потребують нового розгляду суддею, а, відповідно, й необґрунтованих затрат, пов'язаних із дослідженням обставин справи;

– суддя, який брав участь у кримінальному провадженні під час досудового розслідування, згідно з частиною першою ст. 76 КПК України не має права брати участь у цьому ж провадженні в суді як першої, так і апеляційної та касаційної інстанцій, а також при перегляді судових рішень ВСУ або за нововиявленими обставинами [1].

Будучи обізнаними з такою ситуацією, суди на підставі положення про автоматизовану систему документообігу суду, затвердженого Рішенням Ради суддів України від 26 листопада 2010 року № 30 (зі змінами та доповненнями)) приймають власні «Засади використання АСДС» для певних судів, які затверджуються рішенням зборів суддів конкретного суду. Аналіз зазначених рішень різних судів дозволяє визначити важливі положення, які нормативно закріплені «Засадами використання АСДС» у практиці окремих судів (у діяльності відповідного суду):

– клопотання та скарги по одному кримінальному провадженню передаються раніше визначеному слідчому судді незалежно від графіку чергування слідчих суддів;

– клопотання щодо заходів забезпечення кримінального провадження по одному кримінальному провадженню або в межах однієї справи, які зареєстровані в АСДС, передаються раніше визначеному слідчому судді;

– у разі відсутності слідчого судді, який вже розглядав клопотання по одному кримінальному провадженню, здійснюється автоматичний розподіл такого клопотання;

– у разі, якщо клопотання та скарги по одному кримінальному провадженню розглядалися декількома слідчими суддями, розподіляти справу необхідно судді, який розглядав справу з вищим рівнем складності по цьому кримінальному провадженню першим [2-4].

Такі положення, на наш погляд, є досить ефективними й потребують свого нормативного закріплення.

Список використаних джерел

1. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження: лист ВССУ від 5 квітня 2013 року № 223-559/0/4-13. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0558740-13>.

2. Засади використання автоматизованої системи документообігу Залізничного районного суду м. Львова. URL: <http://zl.lv.court.gov.ua/sud1309/zasadu/>.

3. Засади використання автоматизованої системи документообігу Кобеляцького районного суду Полтавської області. URL: http://kb.pl.court.gov.ua/sud1610/zasad_sud/zasad1/.

4. Засади використання автоматизованої системи документообігу Саксаганського районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області. URL: <http://sk.dp.court.gov.ua/sud0435/4/3232/>.

Шумейко Дмитро Олександрович,
доцент кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ (ПЕРЕБУВАННЯ) ОСОБИ У КОНТЕКСТІ НЕОБХІДНОСТІ ВРУЧЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ

Незважаючи на регламентацію вимог Кримінального процесуального кодексу України щодо порядку вручення процесуальних документів, правозастосовна практика з цього питання суперечлива та неоднозначна. Зважаючи на нагальність проблеми, своєчасним та очікуваним було б узагальнення відповідної практики та надання роз'яснення вищими судовими інстанціями щодо критеріїв оцінки таких обставин. На нашу думку, у цьому питанні потрібно виходити з формальної оцінки дій щодо виконання вимог ст. 297-5 КПК України та обставин провадження зокрема щодо активності сторони обвинувачення у вжитті заходів для вручення процесуальних документів підозрюваному, дій, що свідчать про намагання уповноважених органів з'ясувати або підтвердити місцезнаходження підозрюваного, пошук способу його повідомлення із урахуванням інформації, що міститься в матеріалах кримінального провадження та інших джерелах. Законодавець передбачає порядок вручення повісток про виклик підозрюваного шляхом надсилання їх за останнім відомим місцем проживання чи перебування (тобто лише за одним з таких місць). Вважаємо, що таке формулювання потребує корегування, що витікає із законодавчого визначення понять «місце проживання», «місце перебування».

Разом з тим, чинне законодавство не передбачає дозвільний порядок вибору місця проживання, що узгоджується з нормами